

Rapport

NATURVÄRDESIKENTERING DANDERYDS SJUKHUS

Slutrapport

&RUNDQUIST

2023-10-24

Uppdrag: 326593 Danderyds sjukhus - programarbete
Titel på rapport: Naturvärdesinventering Danderyds sjukhus
Status: Slutrapport
Datum: 2023-10-24

Medverkande

Beställare: Locum
Kontaktperson: Anders Nilsson, fastighetsstrateg; regionens
huvudprojektledare för detaljplanen
Konsult: Caspar Ström, ekolog Tyréns
Uppdragsansvarig: Helena Djurstedt, landskapsarkitekt Tyréns
Kvalitetsgranskare: Erik Zachariassen, ekolog Tyréns; Delia
Moldoveanu, uppdragsansvarig arkitekt & Rundquist

Sammanfattning

Gällande detaljplan från 2014 för Danderyds Sjukhus, fastigheterna Sjukhuset 5 och 6, medger inte någon ytterligare ny byggnation. För att skapa en modern detaljplan att pröva framtida bygglov utifrån, bedömer Danderyds kommun i det här läget det lämpligaste vara att upprätta en ny detaljplan i stället för att ytterligare bygga vidare på den gällande planen som upprättats i tidigare lagstiftning. En ansökan om detaljplaneändring lämnades därför in till Danderyds kommun i maj 2022 av regionen. I samband med detta behövs en kartläggning av områdets naturvärden. Tyréns har därför utfört en naturvärdesinventering av sjukhusområdet.

Vid naturvärdesinventeringen identifierades tio naturvärdesobjekt. Områdets naturvärden är främst knutna till de skogsområden och dungar som finns i inventeringsområdets västra och södra delar, samt till de äldre tallar och ekar som finns spridda i parken och delar av sjukhusområdet. Planförslaget undviker i huvudsak de inventerade naturvärdesobjekten.

Skyddsvärda träd inventerades dessutom inom inventeringsområdets östra del. Ett särskilt skyddsvärt träd (klass 1), 18 skyddsvärda träd (klass 2) och fem värdefulla träd (klass 3) hittades vid inventeringen. Två större ekar och en äldre tall påverkas av planförslaget. Ekarna står på en av sjukhusets innergårdar och är mellan 80–90 cm i diameter, vilket innebär att de är någonstans mellan 100–150 år gamla. Tallen står i parken ned mot Edsviken. Det rekommenderas att planförslaget justeras så att träden undviks.

Två jätteekar är även kända från parkområdet vid Edsviken sedan tidigare varav den ena är naturminnesskyddad. De påverkas inte av planförslaget.

Flera fynd av rödlistade arter gjordes vid inventeringen, bland annat reliktböck (NT) och ekticka (NT). Förekomster av de rödlistade arterna tallticka (NT), hjärtstilla (VU) och vippärt (NT) är även kända från området sedan tidigare. Stare (VU) och skäggdopping häckar i strandområdet. Fladdermöss använder sannolikt parken och strandområdet vid Edsviken som jaktområde; ska nya byggnader, infrastruktur och belysning uppföras i detta område behöver en fladdermusinventering utföras.

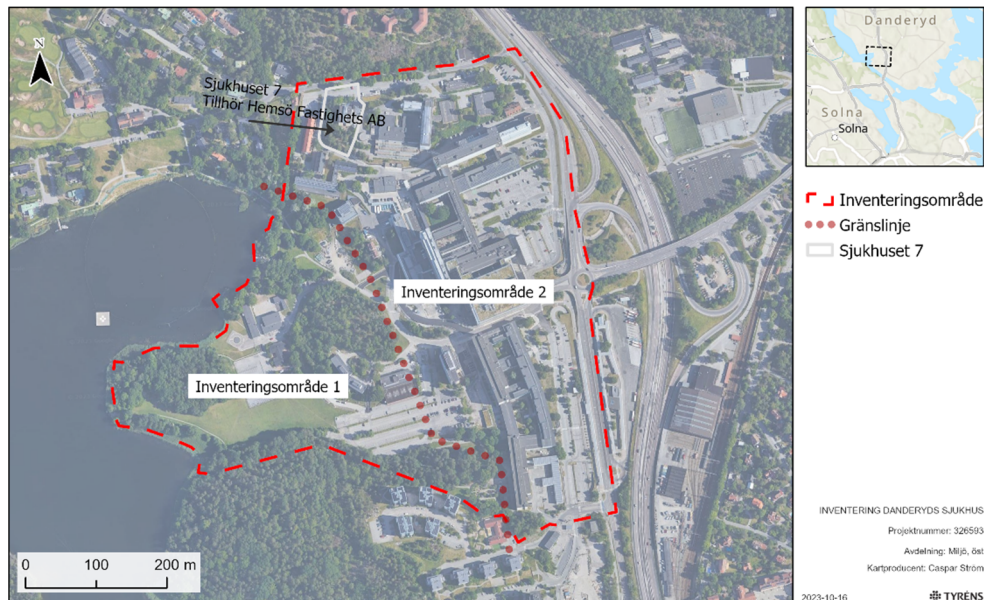
Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Uppdraget	5
1.2 Biologisk mångfald	5
2 Metod	6
2.1 Naturvärdesinventering	6
2.2 Underlag	8
3 Resultat	8
3.1 Allmän beskrivning och befintliga naturvärden	8
3.2 Naturvärdesobjekt	9
3.2.1 Naturvärdesobjekt 1 – Blandskogsduge	10
3.2.2 Naturvärdesobjekt 2 – Hällmark och buskar	12
3.2.3 Naturvärdesobjekt 3 – Prydnadsdamm	13
3.2.4 Naturvärdesobjekt 4 – Ädellövskog	15
3.2.5 Naturvärdesobjekt 5 – Triviallövskog	16
3.2.6 Naturvärdesobjekt 6 – Blandskog	17
3.2.7 Naturvärdesobjekt 7 – Ek-tallskog	19
3.2.8 Naturvärdesobjekt 8 – Liten lövskogsduge	20
3.2.9 Naturvärdesobjekt 9 – Lövbryn	21
3.2.10 Naturvärdesobjekt 10 – Park vid Edsviken	22
3.3 Skyddsvärda träd	23
3.3.1 Ekar på innergården	23
3.3.2 Tall vid Hus 02	24
3.4 Generellt biotopskydd	26
3.5 Naturvårdsarter	26
4 Samlad bedömning och rekommendationer	27
4.1 Befintliga naturvärden	27
4.2 Konsekvenser av planförslag	27
4.2.1 Skyddsvärda träd	27
4.2.2 Övrig negativ påverkan	27
4.3 Rekommendationer	28
4.4 Behov av ytterligare inventeringar	29
5 Referenser	30

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Gällande detaljplan från 2014 för Danderyds Sjukhus, fastigheterna Sjukhuset 5 och 6, medger inte någon ytterligare ny byggnation. För att skapa en modern detaljplan att pröva framtida bygglov utifrån, bedömer Danderyds kommun i det här läget det lämpligaste vara att upprätta en ny detaljplan i stället för att ytterligare bygga vidare på den gällande planen som upprättats i tidigare lagstiftning. En ansökan om detaljplaneändring lämnades därför in till Danderyds kommun i maj 2022 av regionen. I samband med detta behövs en kartläggning av områdets naturvärden. Tyréns har därför utfört en naturvärdesinventering av sjukhusområdet (Figur 1).

Figur 1. Översiktskarta. Inventeringsområdet är uppdelat i två delar där område 1 har inventerats med detaljgrad *medel* och område 2 med detaljgrad *detalj*. Fastigheten Sjukhuset 7 ägs av Hemsö Fastighets AB. Satellitbild © Google

1.2 Biologisk mångfald

Med biologisk mångfald avses variationsrikedomen bland levande organismer i olika miljöer; både terrestra och akvatiska system samt de ekologiska komplex i vilka de ingår. Detta innefattar mångfald inom och mellan arter såväl som av ekosystem.

Till följd av bland annat intensifierat jord- och skogsbruk, klimatförändringar och ökad urbanisering har den biologiska mångfalden i Sverige och världen minskat. Arter trycks undan då deras livsmiljöer förändras. Förlusten av arter gör att ekologiska processer påverkas. Det i sin tur ger negativ påverkan på de ekosystemtjänster som vi människor drar nytta av, såsom

pollinering, vattenreglering, luftrening och de upplevelsevärden som är viktiga för vår fysiska och mentala hälsa.

Sverige har skrivit under konventionen om biologisk mångfald där vi förbinder oss att vårda vår biologiska mångfald och nyttja den på ett uthålligt sätt. De svenska miljömålen har tagits fram för att myndigheter, organisationer, företag och enskilda ska veta vad Sveriges miljöarbete ska leda till. Flertalet miljö kvalitetsmål berör frågan om biologisk mångfald men framförallt "Ett rikt växt- och djurliv" beskriver det övergripande målet:

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

En naturvärdesinventering kartlägger områden som är av positiv betydelse för den biologiska mångfalden. Naturvärdesinventeringen ska utgöra underlag för anpassningar och skyddsåtgärder i projektet så att den biologiska mångfalden bevaras eller utvecklas.

2 Metod

Denna rapport är en naturvärdesinventering på fältnivå med tilläggen naturvärdesklass 4, detaljerad redovisning av artförekomst, generellt biotopskydd och inventering av skyddsvärda träd. Inventeringen har utförts med detaljgrad medel inom den västra delen (inventeringsområde 1) och detaljgrad detalj inom inventeringsområdets östra del (inventeringsområde 2). Fältinventeringen utfördes av ekolog Caspar Ström den 17 maj och 7 augusti 2023.

2.1 Naturvärdesinventering

Vid en naturvärdesinventering enligt svensk standard eftersöks biotopkvaliteter och naturvårdsarter som är av positiv betydelse för biologisk mångfald inom respektive naturtyp. Typiska biotopkvaliteter är exempelvis kontinuitet, strukturer, funktioner och element, naturlighet, storlek samt konnektivitet. Som naturvårdsarter räknas bland annat signalarter, rödlistade arter, typiska arter samt arter skyddade i artskyddsförordningen (2007:845).

Naturvärdesobjekt kan utifrån detta avgränsas samt tilldelas en naturvärdesklass (tabell 1). Ett naturvärdesobjekt utgörs främst av en dominerande naturtyp och kan innefatta flera olika biotoper och element. I fält dokumenteras identifierade objekt med foto. Vid bedömning av

naturvärdesobjekt används bedömningsgrunder för respektive naturtyp enligt Teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014).

Tabell 1. Naturvärdesklasser

Naturvärdesklass	Beskrivning
Naturvärdesklass 1 <i>Högsta naturvärde</i>	Miljöer av högsta bevarandevärde med naturliga processer, många värdefulla strukturer och naturvårdsarter. Varje enskilt område är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
Naturvärdesklass 2 <i>Högt naturvärde</i>	Bevarandevärda miljöer med ett flertal påtagliga biotopkvaliteter och ett påtagligt artvärde. Varje enskilt område är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
Naturvärdesklass 3 <i>Påtagligt naturvärde</i>	Miljöer med inslag av naturliga processer och strukturer samt av naturvårdsarter. Det är av särskild betydelse att dessa områdens ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.
Naturvärdesklass 4 <i>Visst naturvärde</i>	Områden som påverkats av negativ mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald. Det är av betydelse att dessa områdens ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

I begreppet naturvårdsarter ingår rödlistade arter. Rödlistan (ArtDatabanken, 2020) ger en bedömning av risken för respektive art att dö ut från Sverige. De arter som finns upptagna i rödlistan har klassats beroende på dess risk att dö ut enligt följande klasser: NT – Nära hotad, VU – Sårbar, EN – Starkt hotad, CR – Akut hotad, RE – Nationellt utdöd. De rödlistade arter som kategoriseras som CR, EN eller VU benämns som hotade.

Naturvårdsarter omfattar även signalarter. Signalarter är arter som indikerar på naturområden med höga naturvärden. Många signalarter trivs bara i sällsynta miljöer eller miljöer med lång kontinuitet. Finns flera signalarter på en plats finns ofta förutsättningar för rödlistade arter (vissa signalarter är själva rödlistade). Det finns listor framtagna för signalarter i olika miljöer, till exempel för skogliga arter och för ängs- och betesmarker.

Begreppet nyckelart används för arter som har stor betydelse för andra arters överlevnad i ett ekosystem. Exempel på nyckelarter är bäver, säl och varg.

Arter som är fridlysta enligt Artskyddsförordningen ingår också i begreppet naturvårdsarter. Enligt artskyddsförordningen är alla fåglar, grod- och kräldjur och ytterligare cirka 300 djurarter, växter, svampar och lavar fridlysta. Fridlysningen innebär att arten på något sätt är skyddad. Skyddet varierar beroende på art och finns förklarade i 4 - 9 §§ artskyddsförordningen.

Vid fältbesöket inventerades skyddsvärda träd inom inventeringsområde 2 (Figur 1) enligt Ekologigruppens metodik för inventering av skyddsvärda träd (Ekologigruppen, 2018). För de träd som bedömdes uppfylla kriterierna för värdefulla, skyddsvärda eller särskilt skyddsvärda träd noterades ett antal parametrar (se Bilaga 1).

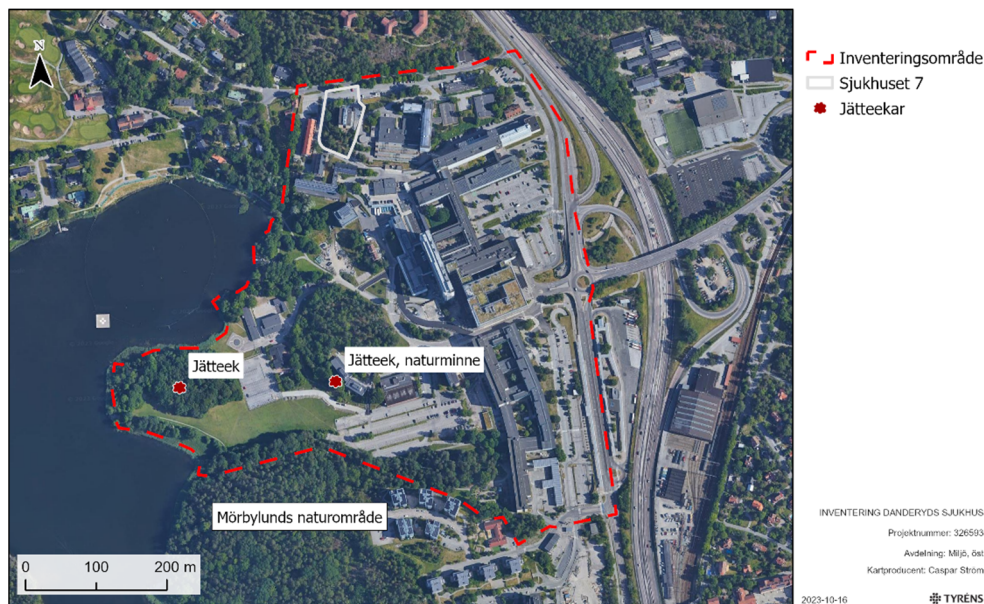
2.2 Underlag

Inför fältarbetet har följande underlag studerats:

- Artobservationer från Artportalen
- Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, objekt med naturvärde, sumpskogar.
- Skyddade områden: naturreservat, biotopskydd, naturvårdsavtal, Natura 2000, m.m.
- Skyddsvärda träd, Länsstyrelsen Stockholm.

3 Resultat

3.1 Allmän beskrivning och befintliga naturvärden

Figur 2 Inventeringsområdet med tidigare kända naturvärden. Fastigheten Sjukhuset 7 ägs av Hemsö Fastighets AB. Satellitbild © Google

Det inventerade området utgörs av Danderyds sjukhus inklusive parkområdet ner mot Edsviken. Området angränsar i söder mot Mörbylunds naturområde.

Tidigare kända värden

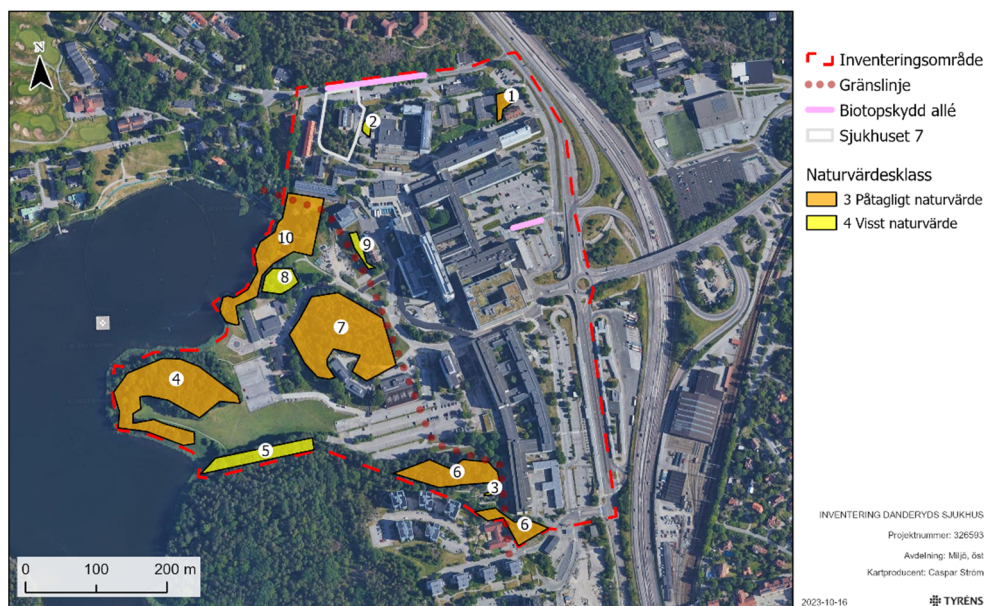
Två jätteekar finns inom inventeringsområdet varav den ena är naturminnesskyddad.

Naturvårdsarter

De rödlistade arterna hjärtstilla (VU), vippärt (NT), tallticka (NT) *Hapalocystis bicaudata* (NT), östersjötrut (VU), ärtsångare (NT), strandskata (NT), rödvingetrast (NT), björktrast (NT) och kråka (NT) finns rapporterade från inventeringsområdet sedan tidigare enligt uppgift i Artportalen (2023).

3.2 Naturvärdesobjekt

Tio naturvärdesobjekt har avgränsats inom det inventerade området (Figur 3). Tidigare registrerade artfynd har vägts in i bedömningen av naturvärdesobjekten. Övriga delar av inventeringsområdet består av bebyggelse, gräsmattor och planteringar som saknar högre naturvärden.

Figur 3 Identifierade naturvärdesobjekt och generellt biotopskydd. Området öster om den röda punktade linjen har inventerats med detaljgrad *detalj* och området väster om linjen med detaljgrad *medel*. Fastigheten Sjukhuset 7 ägs av Hemsö Fastighets AB. Satellitbild © Google

3.2.1 Naturvärdesobjekt 1 – Blandskogsdunge

Figur 4 Naturvärdesobjekt 1

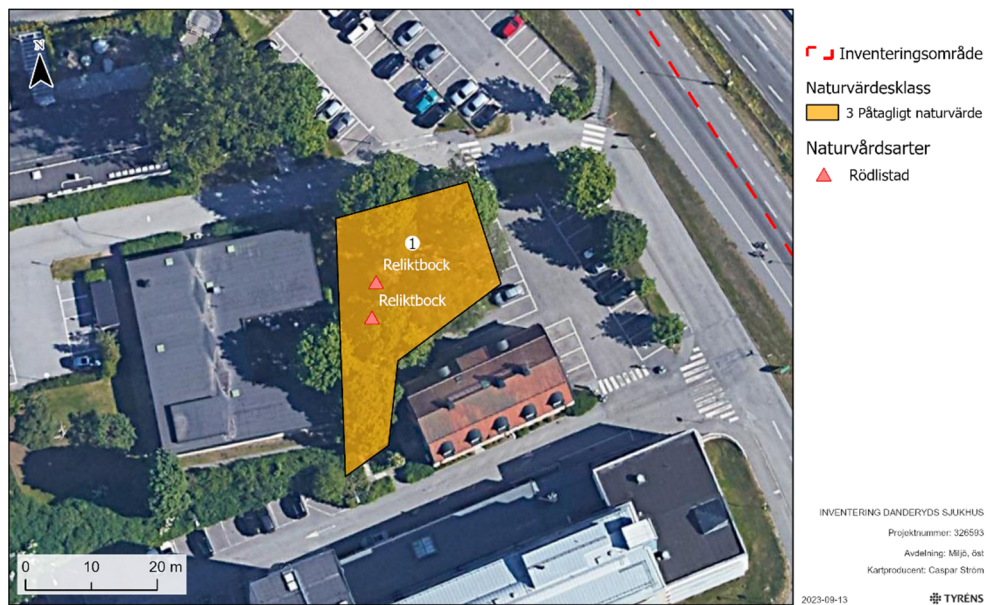
Naturtyp: Park och trädgård

Biotop/-er: Blandskog, park

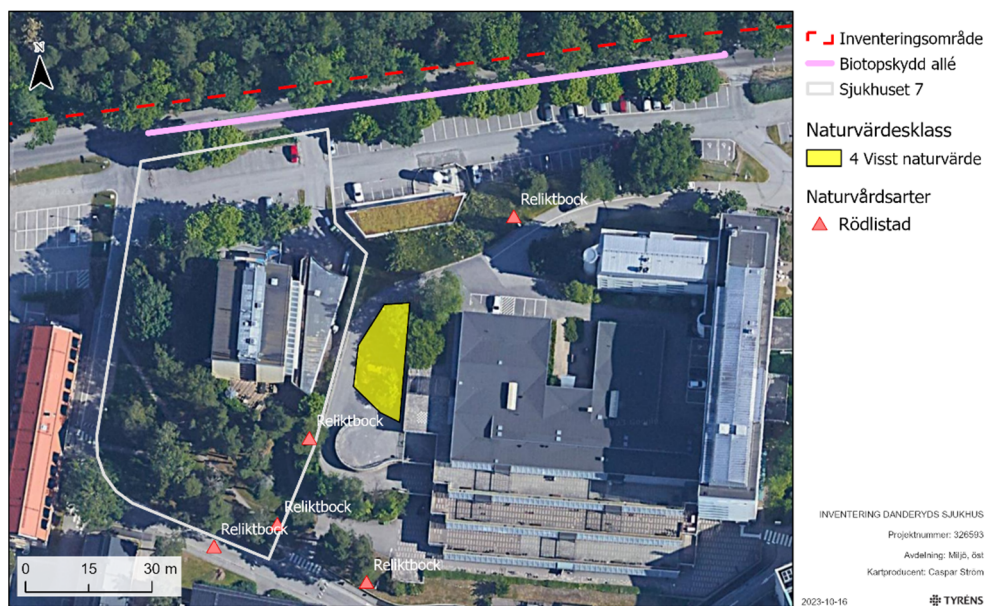
Beskrivning: Liten skogsdunge med delvis naturligt fältskikt. Träden utgörs av medelålders lönn och björk samt ett par äldre tallar. Här växer en del blommande örter, bland annat gökärt.

Naturvårdsarter: På två av tallarna finns gnagspår efter reliktsbock (rödlistad – NT)

Naturvärdesklass: Klass 3 – Påtagligt naturvärde. Biotopen har en relativt naturlig växtlighet jämfört med omgivningarna, som består av gräsmattor och bebyggd miljö, och har därför ett visst biotopvärde. Fynd av reliktsbock som är rödlistad (NT) gör att det även finns ett visst artvärde.

Figur 5 Naturvärdesobjekt 1. Satellitbild © Google

Figur 6 Naturvärdesobjekt 2. Satellitbild © Google

3.2.2 Naturvärdesobjekt 2 – Hällmark och buskar

Figur 7 Naturvärdesobjekt 2

Naturtyp: Park och trädgård

Biotop/-er: Park, hällmarkstorräng

Beskrivning: Liten hällmark med fetbladsväxter omgiven av busksnår. Det finns flera arter av blommande/bärande buskar och småträd: hagtorn, slån, nyponros och fågelbär, och även olika arter av blommande örter.

Naturvårdsarter: -

Naturvärdesklass: Klass 4 – Visst naturvärde. Torr, öppen mark med förekomst av blommande och bärande växter ger ett visst biotopvärde.

3.2.3 Naturvärdesobjekt 3 – Prydnadsdamm

Figur 8 Naturvärdesobjekt 3

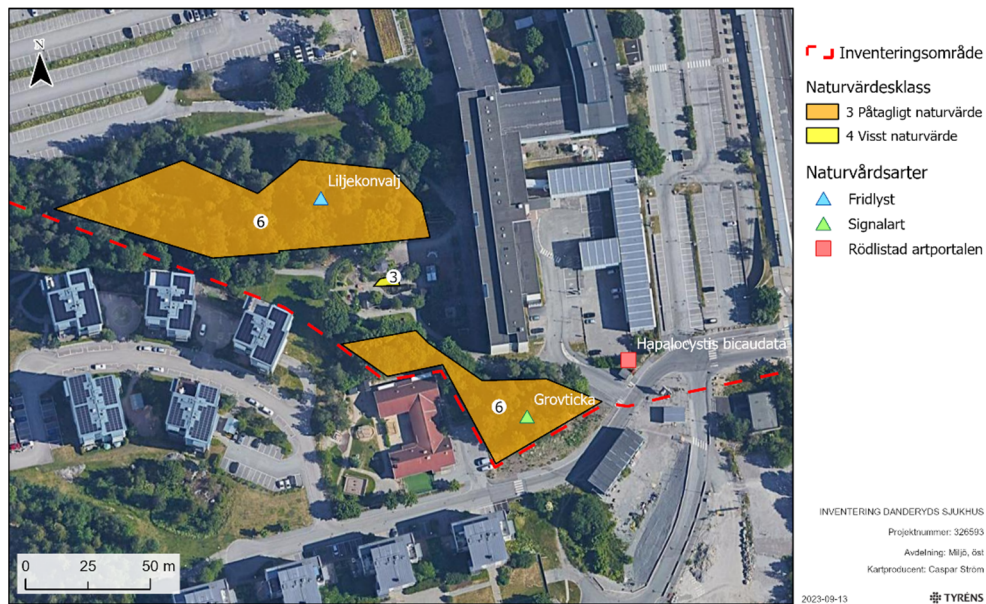
Naturtyp: Antropogen limnisk miljö

Biotop/-er: Prydnadsdamm

Beskrivning: Liten, anlagd damm med stenig botten, vattenväxter och en liten "fontän". Dammen kan eventuellt utnyttjas av groddjur och vatteninsekter.

Naturvårdsarter: -

Naturvärdesklass: Klass 4 – Visst naturvärde. Småvatten med viss naturlighet (stenigt bottensubstrat, vattenväxter) innebär ett visst biotopvärde. Inga groddjur eller andra vattenlevande djur noterades vid inventeringstillfället i maj, artvärdet är därför obetydligt. Förekomst av mindre vattensalamander går dock inte att utesluta utifrån denna inventering, dammen bör därför inventeras av groddjursspecialist om den ska tas bort.

Figur 9 Naturvärdesobjekten 3 och 6.

Figur 10 Naturvärdesobjekten 4 och 5.

3.2.4 Naturvärdesobjekt 4 – Ädellövskog

Figur 11 Naturvärdesobjekt 4

Naturtyp: Skog och träd

Biotop/-er: Blandädellövskog

Beskrivning: Ädellövskog med ett glest bestånd av medelålders ek och lönn samt ett tätvuxet underskikt av mestadels lönn. Det finns även enstaka ask, alm, klibbal och spridda äldre tallar. Fältskiktet är obefintligt eller mycket glest med bland annat liljekonvalj och getrams. En mycket gammal och grov ek står mitt i objektet. Det finns måttligt med både stående och liggande död ved, det mesta av klena dimensioner. Enstaka grövre, stående döda träd. I brynen växer buskar såsom slån och hagtorn.

Naturvårdsarter: Hjärtstilla (VU), skogsalm (CR), liljekonvalj (fridlyst)

Naturvärdesklass: Klass 3 – Påtagligt naturvärde. Ekskog är en sällsynt biotoptyp vilket motiverar ett påtagligt biotopvärde. Enstaka fynd av naturvårdsarter ger också ett visst artvärde.

3.2.5 Naturvärdesobjekt 5 – Triviallövskog

Figur 12 Naturvärdesobjekt 5

Naturtyp: Skog och träd

Biotop/-er: Triviallövskog

Beskrivning: Skogsbryn med tätvuxen lövskog av mestadels asp och sälg. Även enstaka björk, lönn, alm, klibbal och hägg. Flera av träden är storväxta men inte gamla. Det saknas i stort sett död ved utöver nedfallna kvistar, förutom en faunadepå som har placerats vid stranden.

Naturvårdsarter: Skogsalm (CR)

Naturvärdesklass: Klass 4 – Visst naturvärde. Skogen har ett visst biotopvärde på grund av inslag av ädla lövträd och nyckelarter som sälg. Artvärdet är obetydligt.

3.2.6 Naturvärdesobjekt 6 – Blandskog

Figur 13 Naturvärdesobjekt 6

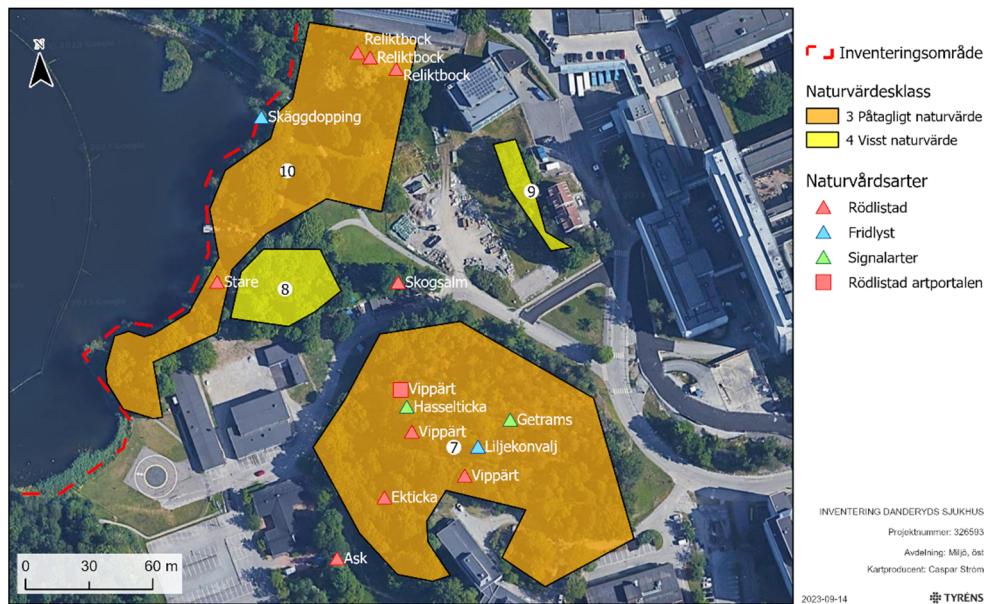
Naturtyp: Skog och träd

Biotop/-er: Blandskog

Beskrivning: Objektet består av två delar på båda sidor om ett litet parkområde. Medelålders-äldre blandskog med ett glest bestånd av tall, björk, ek, lönn och asp. Fältskiktet är av grästyp med en del blåbär och liljekonvalj. Det är bitvis tätt med lövsly och buskar. Det finns även bärande/blommande småträd, bland annat rönn och fågelbär. Flera av tallarna är grova och det finns även enstaka grövre ekar. Träden är dock inte påtagligt gamla. Det finns enstaka död ved inklusive grova, stående döda tallar. Det förekommer en del förvildade trädgårdsväxter inklusive invasiva arter såsom oxbär, snöbär och häggmispel.

Naturvårdsarter: Grovticka (signalart), liljekonvalj (fridlyst)

Naturvärdesklass: Klass 3 – Påtagligt naturvärde. Den varierade och strukturrika skogen med förekomst av nyckelarter som ek motiverar ett påtagligt biotopvärde. Endast ett fynd av en signalart (grovticka) gjordes i utkanten av objektet, artvärdet är därför obetydligt.

Figur 14 Naturvärdesobjekten 7-10.

3.2.7 Naturvärdesobjekt 7 – Ek-tallskog

Figur 15 Naturvärdesobjekt 7

Naturtyp: Skog och träd

Biotop/-er: Ek-tallskog, blandlövskog

Beskrivning: Medelålders-äldre tall- och ekskog på och omkring en liten höjd. Något senvuxen, gles och ljusöppen skog uppe på kullen; i de lägre/västra delarna mer igenvuxet med inslag av triviallövträd. Fältskiktet är av grästyp. Fläckvis växer större bestånd av vippärt, liljekonvalj och getrams. I väster och söder står några grövre ekar.

Naturvårdsarter: Vippärt (NT), ekticka (NT), hasselticka (signalart), liljekonvalj (fridlyst), getrams (typisk art)

Naturvärdesklass: Klass 3 – Påtagligt naturvärde. Ekskog är en sällsynt biotoptyp vilket motiverar ett påtagligt biotopvärde. Förekomsten av vippärt (NT) och ekticka (NT) ger ett visst artvärde. Ingen av arterna bedöms vara en god naturvårdsindikator för ekskog, ett högre artvärde är därför inte möjligt.

3.2.8 Naturvärdesobjekt 8 – Liten lövskogsdunge

Figur 16 Naturvärdesobjekt 8

Naturtyp: Skog och träd

Biotop/-er: Blandlövskog

Beskrivning: Tät lövskogsdunge med yngre-medelålders asp, ek, lönn, hägg, sälg, hassel m.fl. trädslag. Det finns en del klen död ved. Fältskiktet är artfattigt med skuggtåliga växter.

Naturvårdsarter: -

Naturvärdesklass: Klass4 – Visst naturvärde. Den variationsrika lövskogen med ädla lövträd och nyckelarter som sälg och hassel innebär ett visst biotopvärde. Artvärdet är obetydligt.

3.2.9 Naturvärdesobjekt 9 – Lövbryn

Figur 17 Naturvärdesobjekt 9

Naturtyp: Skog och träd

Biotop/-er: Lövbryn

Beskrivning: Igenväxande bryn med ek, lönn, sälg, asp och fruktträd. Utgörs delvis av oskötta gräsytor, här växer bland annat backsmultron. Det finns även blommande buskar som hagtorn och syrén.

Naturvårdsarter: -

Naturvärdesklass: Klass4 – Visst naturvärde. Det finns ett visst biotopvärde på grund av den varierade och flerskiktade biotopen med gott om blommande växter som är viktiga för pollinerande insekter.

3.2.10 Naturvärdesobjekt 10 – Park vid Edsviken

Figur 18 Naturvärdesobjekt 10

Naturtyp: Park och trädgård

Biotop/-er: Park

Beskrivning: Park och strandremsa utmed Edsviken med medelålders-äldre lövträd, främst klibbal, lönn och ask. Längst i norr står även några gamla tallar med gnagspår av reliktböck (NT). Det finns enstaka träd med håligheter. I ett av hålträden häckade Stare (VU) vid fältbesöket i maj. På marken mestadels gräsmattor och gång- och cykelväg men närmast stranden även ett mer naturligt fältskikt där småträd och buskar röjts undan.

I den norra delen av parken finns ett dagvattendike som har ett något meandrande flöde. Vattnet är dock förorenat och saknar helt växtlighet. Det bedöms inte finnas särskilt goda förutsättningar för groddjur eller bottenfauna eftersom dagvattnet sinar med jämna mellanrum.

I vassen i strandkanten längst in i viken häckade även skäggdopping som är typisk art för Natura 2000-naturtypen Smala Östersjövikar (1650).

Naturvårdsarter: Ask (EN), stare (VU), reliktböck (NT)

Naturvärdesklass: Klass 3 – Påtagligt naturvärde. Häckning av stare (VU) och förekomst av reliktböck (NT) motiverar ett påtagligt artvärde. Det finns även ett visst biotopvärde på grund av enstaka äldre träd inklusive hålträd och ädla lövträd.

3.3 Skyddsvärda träd

Skyddsvärda träd inventerades inom inventeringsområdets östra del (inventeringsområde 2, se Figur 1). Ett särskilt skyddsvärt träd (klass 1), 18 skyddsvärda träd (klass 2) och fem värdefulla träd (klass 3) hittades vid inventeringen. De flesta av de inventerade träden är tallar.

Den rödlistade skalbaggen reliktböck (NT) noterades på 16 tallar. 11 träd hade en stamdiameter på över 50 cm och en ek var över en meter i diameter. De äldsta träden uppskattas vara omkring 150 år gamla. Samtliga inventerade träd och inventeringsparametrar redovisas i bifogad excelfil (Bilaga 2).

Två jätteekar är kända sedan tidigare, varav den ena är skyddad som naturminne. Dessa ingick inte i denna inventering men redovisas på karta i Figur 23.

3.3.1 Ekar på innergården

Två större ekar, nr 23 och 24, påverkas av planförslaget (Figur 19, Figur 23, Figur 24). Ekarna har bedömts till Klass 3 (värdefullt träd). De är mellan 80–90 cm i diameter, vilket innebär att de är någonstans mellan 100–150 år gamla. Träden är friska och har inga synliga hål eller skador. Se även avsnitt 4.2.1 och 4.3

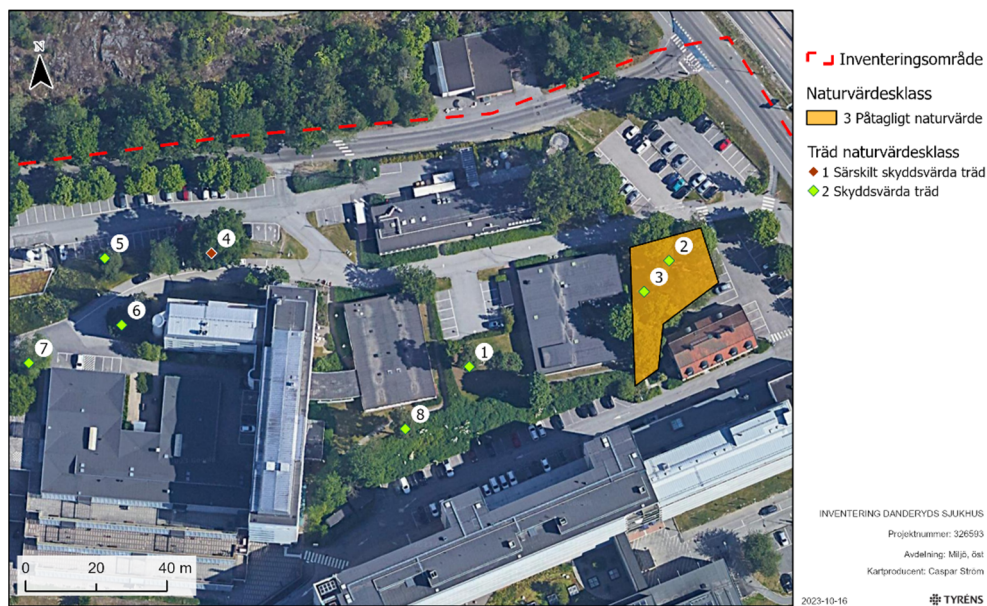
Figur 19 Ekar på innergården, nr 23 (vänster) och nr 24 (höger).

3.3.2 Tall vid Hus 02

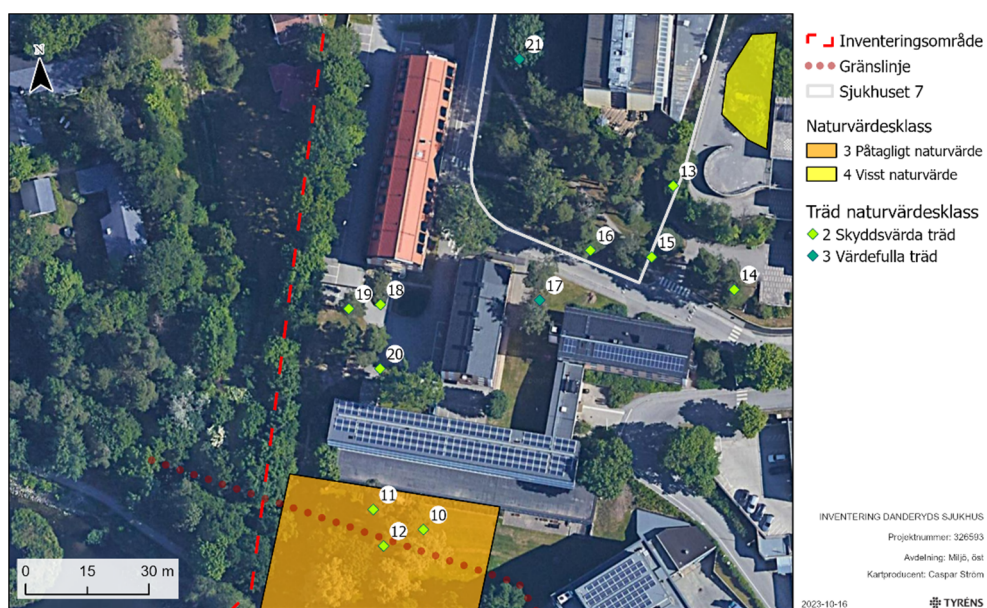
En äldre tall (nr 11 – se Figur 20, Figur 22) planeras att fällas. Tallen har bedömts till Klass 2 (skyddsvärt träd). Den är minst 100 år gammal och 63 cm i diameter. Den rödlistade skalbaggen reliktböck (NT) hittades på trädet. Trädet är friskt och har inga synliga hål eller skador.

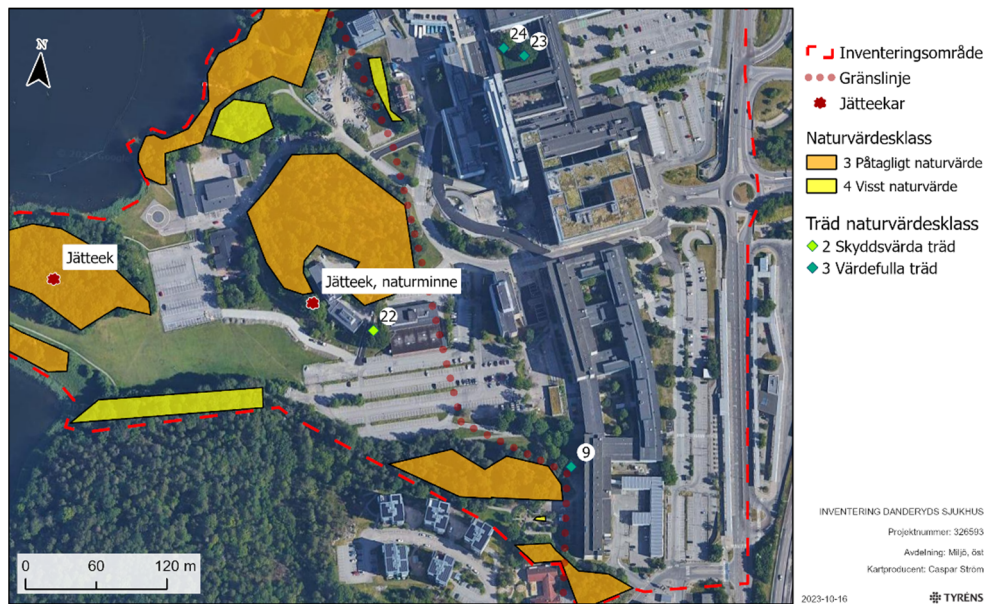
Figur 20 Skyddsvärd tall vid Hus 02 (nr 11).

Figur 21 Skyddsvärda träd i inventeringsområdets nordöstra del.

Figur 22 Skyddsvärda träd i inventeringsområdets västra del.

Figur 23 Skyddsvärda träd i inventeringsområdets södra-centrala delar.

3.4 Generellt biotopskydd

Två biotopskyddade alléer finns inom inventeringsområdet: framför sjukhusentrén och utmed Kevinge Strand, se även Figur 3.

3.5 Naturvårdsarter

Arter skyddade enligt artskyddsförordningen ses i Tabell 2. Övriga naturvårdsarter listas i Tabell 3.

Tabell 2. Arter skyddade enligt artskyddsförordningen (AF). Fåglarna i tabellen är arter med häckningsindicer.

Art*	Skyddad enligt §	Värde	Plats
Stare	AF, Bilaga 1	VU	Naturvärdesobjekt 10
Liljekonvalj	AF 9 §	-	Naturvärdesobjekt 4,6 och 7
Skäggdopping	AF 4 §	Typisk art	Naturvärdesobjekt 10

Tabell 3. Övriga naturvårdsarter. Asterisk betecknar uppgift från Artportalen (2023)

Art*	Värde	Plats
Ask	EN	Spridd i området
Ekticka	NT	Naturvärdesobjekt 7
Getrams	Typisk art	Naturvärdesobjekt 7
Grovicka	Signalart	Naturvärdesobjekt 6
Hapalocystis bicaudata (en sporsäcksvamp)*	NT	Sjukhusparkeringen (sannolikt försvunnen)
Hasselticka	Signalart	Naturvärdesobjekt 7
Hjärtstilla*	VU	Naturvärdesobjekt 4
Reliktbock	NT	Naturvärdesobjekt 10, spridda träd
Skogsalm	CR	Spridd i området
Tallticka*	NT	Okänt (fynd angivet med dålig noggrannhet)
Vippärt	NT	Naturvärdesobjekt 7

4 Samlad bedömning och rekommendationer

4.1 Befintliga naturvärden

Områdets naturvärden är främst knutna till de skogsområden och dungar som finns i inventeringsområdets västra och södra delar, samt till de äldre tallar och ekar som finns spridda i parken och delar av sjukhusområdet. I skogsområdena finns gott om ädla lövträd och äldre tallar. Det finns även fynd av rödlistade arter såsom hjärtstilla (VU) och vippärt (NT).

Stare (VU) och skäggdopping häckar i strandområdet. Ett stort antal andra fågelarter är observerade i området men det saknas uppgift om kända häckningar.

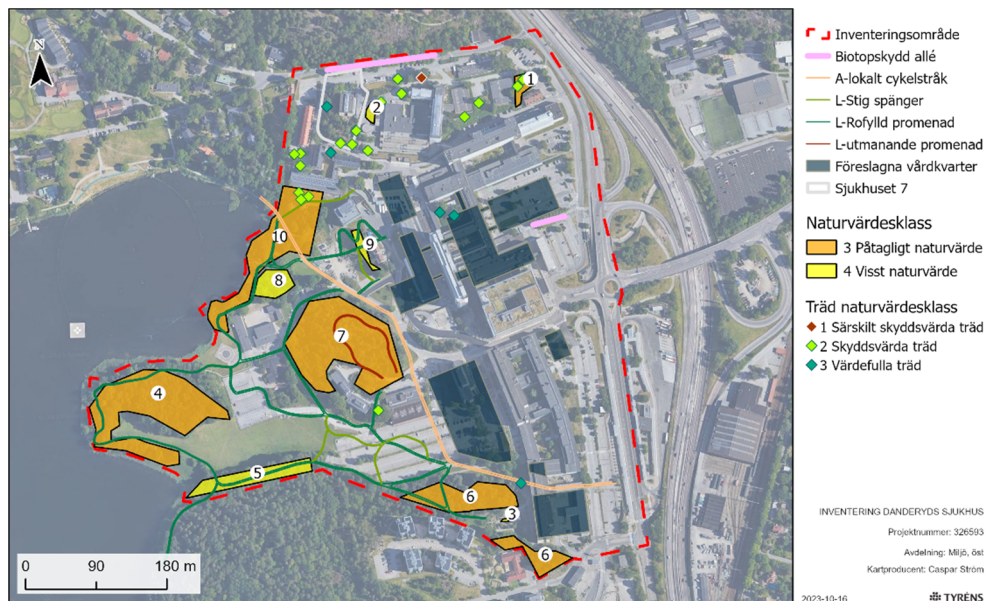
4.2 Konsekvenser av planförslag

4.2.1 Skyddsvärda träd

Två större ekar, nr 23 och 24, påverkas av planförslaget; se Figur 23, Figur 24 samt avsnitt 3.3.1 En ny väg och byggnad planeras nära inpå ekarna. En äldre tall med den rödlistade arten reliktbock (NT) planeras även att fällas; träd nr 11 – se avsnitt 3.3.2

4.2.2 Övrig negativ påverkan

Inget av naturvärdesobjekten tas direkt i anspråk, men ett nytt promenadstråk planeras i objekt 7.

Figur 24 Karta över planerad bebyggelse och identifierade naturvärden.

4.3 Rekommendationer

De identifierade naturvärdesobjekten omfattar artrika ädellöv- och blandskogar. Det är känt att tillgång till en artrik natur skapar förutsättningar för hälsofrämjande upplevelser, vilka kan delas in i två grupper; stimulerande och restorativa (Stockholms stad, 2022).

Exempel på naturkvalitéer som ger en stimulerande effekt:

- Platsen väcker ens intresse och ger stimulerande "kulturella" sinnesintryck (fascination).
- Öppning - stora öppna gröna ytor.
- Naturliga sinnesintryck (hörsel, syn, lukt, känsel, smak), till exempel fågelsång.
- Fascination (upplevelse av) artrik miljö / biologisk mångfald.

Naturkvalitéer som ger en restorativ och avstressande effekt:

- En känsla av att vara förflyttad till en annan värld, vid sidan av vardagens stress och press, avskildhet.
- Av en viss storlek och omfattning, i tillräckligt hög grad för att ge en känsla av frihet och spelrum.
- Naturliga sinnesintryck (hörsel, syn, lukt, känsel, smak), till exempel fågelsång.
- Fascination (upplevelse av) artrik miljö / biologisk mångfald.
- Helhetsupplevelse, förståelse för sammanhanget och lätthet att orientera sig.

För att människor ska få positiva upplevelser och hälsoeffekter av en artrik natur behövs en viss kunskap och förståelse om naturen samt positiva erfarenheter. Detta kan skapas genom kunskapshöjande och relationsskapande åtgärder till exempel naturpedagogik. Sådana åtgärder gynnar i förlängningen även den biologiska mångfalden genom att människor förstår att uppskatta och värna naturen.

Det finns med andra ord synergier kopplat till att bevara och utveckla naturvärden i anslutning till sjukhuset. Nedan ges förslag på specifika skyddsåtgärder och andra rekommendationer för de naturvärden som riskerar påverkas av planförslaget:

Ekar på innergården (träd nr 23 och 24): Justera vägens och byggnadernas placering så att träden undviks. Kartering av rötternas utbredning behöver utföras före markarbeten. Rotzonen och området under trädens krona skyddas med stängsel under byggskede.

Äldre tall (träd nr 11): På trädet finns reliktböck (NT) som är en rödlistad art. Sparas om möjligt.

Träd i allé: Området under trädens krona skyddas med stängsel under byggske.

Naturvärdesobjekt 4: Här finns ädellövskog med gamla trädindivider och förekomst av den hotade växten hjärtstilla som möjligen är en kvarleva från en gammal medicinträdgård. Växtens utbredning bör kartläggas inför eventuella anläggningsarbeten. Dispens behöver även sökas om liljekonvalj behöver tas bort. Skogen är idag mörk och sluten och kan med fördel gallras försiktigt.

Naturvärdesobjekt 5: Kan gallras försiktigt samtidigt som hänsyn tas till äldre trädindivider.

Naturvärdesobjekt 6: Bör lämnas orörd så att högre naturvärden kan utvecklas med tiden. Här finns dock invasiva främmande arter som bör inventeras och röjas bort. Ta särskild hänsyn till de gamla tallarna. Dispens behöver sökas om liljekonvalj behöver tas bort.

Naturvärdesobjekt 7: Kartlägg och undvik bestånden av vippärt och liljekonvalj inför eventuell anläggning av stig. Dispens behöver sökas för att ta bort liljekonvalj. Undvik avverkning av träd, men skogens naturvärden tar inte skada av viss röjning av sly och buskar.

Naturvärdesobjekt 8: Kan med fördel gallras försiktigt för att öppna upp skogen.

Naturvärdesobjekt 9: Spara om möjligt fruktträd. Håll ett skyddsavstånd till ekarna som motsvarar kronans utbredning + 5 meter.

Naturvärdesobjekt 10: Undvik ytterligare påverkan utöver befintlig parkskötsel.

4.4 Behov av ytterligare inventeringar

Fladdermöss använder sannolikt parken och strandområdet vid Edsviken som jaktområde. Ska nya byggnader, infrastruktur och belysning uppföras i detta område behöver en fladdermusinventering utföras.

Om prydnadsdammen (naturvärdesobjekt 3) ska tas bort rekommenderas att den inventeras på groddjur.

5 Referenser

ArtDatabanken 2023, *ArtFakta* 2023-05-01

ArtDatabanken 2023, *Artportalen*, uttag fynd 2023-05-01

ArtDatabanken 2020, *Rödlistade arter i Sverige 2020*. ArtDatabanken SLU, Uppsala

Ekologigruppen, 2018. Metodik för bedömning av naturvärden hos träd, enligt SIS-standard.

Naturvårdsverket. (2023). *Skyddad natur*. Hämtat från <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> 2023-05-01

Stockholms stad, 2022. Förstärkningsåtgärder för grön infrastruktur – sydvästra Söderort, Innerstaden och Österort.

Svensk Standard 2014, SS 199000:2014 Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning och Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014
Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000